

П р а в и л н и к
такмичења ученика основних школа Србије
"Шта знаш о саобраћају"

Овај Правилник је донет у складу са Обједињеном резолуцијом о друмском саобраћају (R.E.1.) Економског и социјалног савета Уједињених нација (TRANS/SC1/294, Анекс II, Поглавље 3, став 5, тачка „г“), Законом о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закони и 10/2019), Стручним упутством о организовању такмичења и смотри ученика основне и средње школе Министарства просвете, науке и технолошког развоја (број: 610-00-02450/2018-01, од 27.12.2018. године) и Статутом Ауто-мото савеза Србије и Друштва наставника техничког образовања Србије.

I Опште одредбе

Члан 1.

Овим Правилником се уређују циљеви, садржаји и начин спровођења такмичења "Шта знаш о саобраћају" (у даљем тексту: ШЗОС), као и друга питања од значаја за планирање, организовање и одржавање ШЗОС.

Члан 2.

ШЗОС је стални облик саобраћајног васпитања и образовања ученика основних школа и обухвата разноврсне активности у оквиру којих се ученици, реализацијом редовног програма и ваннаставних садржаја у области саобраћајно-техничке културе, припремају за безбедно учешће у саобраћају.

Члан 3.

Основни циљеви ШЗОС су:

- подстицање саобраћајног образовања и васпитања деце основношколског узраста у функцији усвајања правила и вештина безбедног понашања у саобраћају,
- подстицање интереса ученика да у саобраћају на путевима учествују на начин који ће допринети личној и општој безбедности,
- да се у такмичарском надметању покажу дometи у знању и вештини чувања свог и туђег здравља, живота и имовине,
- вредновање нивоа стечених знања, умења, вештина и способности ученика;
- да кроз такмичење ученици остваре право учествовања на вишим нивоима ШЗОС, до међународног такмичења овакве врсте, где репрезентују Републику Србију,
- подстицање грађана на заштити људи и имовине у саобраћају на путевима,
- овладавање вештим и безбедним начином управљања бициклом.

Члан 4.

Учесници ШЗОС разврставају се у три старосне групе:

- **група А:** такмичари који у току календарске године у којој се одржава такмичење нису навршили 10 година старости,
- **група Б:** такмичари који у току календарске године у којој се одржава такмичење навршавају 10, 11 или 12 година старости,
- **група Ц:** такмичари који у току календарске године у којој се одржава такмичење навршавају 13 и више година старости.

Под календарском годином подразумева се период од 01. јануара до 31. децембра. У току једног такмичарског циклуса такмичар не може да мења старосну групу.

У вези овог Члана Правилника, за тумачење и додатна упутства надлежан је Ауто-мото савез Србије (у даљем тексту: АМСС), који је дужан да их усклади са важећим правилима и препорукама организатора међународног такмичења.

Члан 5.

Оквир за ШЗОС чине заједнички план и програм образовно-васпитног рада у основној школи, а нарочито садржаји који су битни за унапређење нивоа саобраћајне културе, безбедног понашања и кретања младих у саобраћају на путевима, у складу са прописима из области безбедности саобраћаја.

Члан 6.

ШЗОС се састоји из едукативног, припремног, такмичарског и факултативног дела.

Едукативни и припремни део обухвата све ученике основних школа и састоји се од садржаја из области саобраћајне културе и познавања саобраћајних прописа у оквиру програма одговарајућих предмета у редовној и додатној настави, програма и активности школске саобраћајне секције и едукације ученика као пешака и бициклиста на школским саобраћајним полигонима.

У оквиру такмичарског дела, уз учешће што већег броја ученика основних школа, ученици исказују своја теоријска и практична знања и вештине у саобраћају, односно показују са колико успеха то знање могу да примене у свакодневном учествовању у саобраћају.

У оквиру факултативног дела ШЗОС ученици, групе ученика, школске саобраћајне секције и основне школе такмиче се и у другим садржајима везаним за област безбедности у саобраћају.

II Организација ШЗОС

Члан 7.

Ауто-мото савез Србије (у даљем тексту: АМСС) организује ШЗОС у сарадњи са Друштвом наставника техничког образовања Србије (у даљем тексту: Друштво), по одобрењу Министарства надлежног за ресор просвете.

Непосредну организацију, припрему и реализацију школских такмичења спроводе основне школе, у сарадњи са надлежном школском управом, надлежним лицем из система АМСС, надлежним одељењем саобраћајне полиције и другим релевантним и заинтересованим институцијама, организацијама и појединцима, чија је делатност, активност или стручно опредељење блиско области безбедности у саобраћају.

Општински и окружни активи наставника, у сарадњи са надлежним лицем из система АМСС, школским управама министарства просвете, основним школама, надлежним одељењем саобраћајне полиције и другим релевантним и заинтересованим институцијама, организацијама и појединцима, чија је делатност, активност или стручно опредељење блиско области безбедности у саобраћају непосредно организују, припремају и реализују општински и окружни ниво такмичења (укључујући и градски ниво такмичења за Град Београд).

АМСС и Друштво непосредно реализују државно такмичење.

Осим наведеног, АМСС и Друштво су у обавези да:

- израде план и програм такмичења,
- припреме предлог динамике такмичења за календар такмичења ученика основних школа Министарства надлежног за ресор просвете,
- израде одговарајуће материјале за проверу знања такмичара и организују њихову доставу до основних школа,
- остваре непосредну комуникацију и сарадњу са непосредним организаторима такмичења ШЗОС, као и да их на примерен начин и благовремено обавесте о свим питањима од интереса за њихово учешће у припреми и реализацији такмичења.

Надзорна комисија за спровођење такмичења

Члан 8.

АМСС и Друштво одређују надзорну комисију за спровођење такмичења која се састоји од 3 члана.

Надзорна комисија за спровођење такмичења даје сагласност, седам дана пре почетка такмичења, на изабрану комисију за спровођење такмичења од стране непосредног организатора за општинска и окружна такмичења.

Главни судија

Члан 9.

АМСС и Друштво пре почетка такмичарског циклуса, а најкасније до краја фебруара, именују Главног судију Државног такмичења, који је уједно овлашћен да тумачи овај Правилник и доноси све коначне одлуке.

За општинска, окружна и градско такмичење у Београду, непосредни организатор именује Главног судију.

Непосредни организатор је дужан да обезбеди довољан број стручних и неутралних судија на свим нивоима такмичења.

Главни судија заједно са комисијом за спровођење такмичења разматра и одлучује о званичним и благовременим приговорима и жалбама учесника такмичења.

Главни судија на такмичењу може да, у случају кршења правила и дисциплине, опомене или удаљи екипу, поједине чланове екипе и пратиоце са такмичења, о чему обавештава непосредне организаторе.

Вођа екипе

Члан 10.

На општинским, окружним, односно Градском такмичењу Београда и Државном такмичењу свака екипа има Вођу и заменика вође екипе.

У складу са препоруком FIA, сваку окружну, односно екипу из Београда прате два пратиоца, по могућству супротног пола, који обављају дужности Вође и заменика вође екипе.

Вођа екипе врши следеће послове:

- представља екипу,
- констатује састав екипе,
- има право, на дан такмичења, да се упозна са свим просторима, објектима и опремом на којима ће се спроводити такмичење и да од непосредног организатора такмичења добије потребна обавештења и објашњења,
- ставља званичне и благовремене приговоре, по објављивању прелиминарних резултата и збирне судијске листе на огласној табли, главном судији и комисији за спровођење такмичења

- одговара за безбедност и дисциплиновано понашање чланова своје екипе.

Уколико постоји могућност, школа може послати наставника који прати ученика, с тим што је Вођа екипе и заменик вође одређен од стране организатора такмичења.

Члан 11.

Непосредни организатор такмичења дужан је да на основу овог Правилника и упутстава АМСС припреми и спроведе такмичење, тако што ће:

- одредити комисију за спровођење такмичења, која садржи 3 члана, а чији састав одобрава надзорна комисија за спровођење такмичења седам дана пре почетка такмичења,
- припремити план и програм такмичења,
- остварити непосредну везу и сарадњу са учесницима такмичења и на време их обавештавати о свим питањима од интереса за њихово учешће на такмичењу,
- обезбедити услове за одржавање такмичења (реквизити, бицикли, просторије, ангажовање судија, финансијска средства и сл.),
- старати се да такмичење добије што шири публицитет у средствима јавног информисања и на други начин,
- по завршетку такмичења, најкасније 72 сата, доставити извештај и резултате са такмичења путем електронске поште или послати на адресу АМСС са знаком за ШЗОС,
- уколико не достави извештај и резултате са такмичења у прописаном року, екипа ће изгубити право учествовања на следећем нивоу такмичења.

Члан 12.

ШЗОС се организује на следећим нивоима:

- Први - Школско такмичење,
- Други - Општинско такмичење,
- Трећи - Окружно и Градско такмичење Београда,
- Четврти - Државно такмичење,
- Пети - Европско такмичење.

Школска такмичења

Члан 13.

Годишњим програмом рада основних школа планирају се активности припреме и организације школског такмичења, у складу са календаром такмичења министарства надлежног за ресор просвете.

Право учешћа на школском такмичењу имају сви ученици старосних група из Члана 4. овог Правилника.

Школско такмичење одржава се у складу са календаром такмичења министарства надлежног за ресор просвете.

Општинско такмичење

Члан 14.

Годишњим програмом рада школских управа и основних школа планира се припрема и организација општинског такмичења, у складу са календаром такмичења министарства надлежног за ресор просвете.

Непосредни организатори кроз комисију за спровођење такмичења, одређују место одржавања и главног судију такмичења.

Право учешћа на општинском такмичењу има по једна екипа из сваке основне школе са територије општине, која је одржала школско такмичење.

Школску екипу на општинском такмичењу чини 8 (осам) такмичара – по две девојчице и два дечака старосне групе Б и по две девојчице и два дечака старосне групе Ц, који су постигли најбоље појединачне резултате на школском такмичењу.

На општинском такмичењу, одлуком непосредних организатора, могу учествовати и такмичари старосне групе А (по две девојчице и два дечака из једне школе), али без права пласмана на следећи ниво такмичења.

Организатор је дужан да пре самог такмичења провери пријаву екипе и старосне групе према правилнику.

Општинско такмичење одржава се у складу са календаром такмичења министарства надлежног за ресор просвете.

Окружно и градско такмичење Београда

Члан 15.

Окружно такмичење и градско такмичење у Београду спроводи један или више непосредних организатора из Члана 7, став 3. овог Правилника кроз комисију за спровођење такмичења и о томе обавештава надзорну комисију за спровођење такмичења седам дана пре почетка такмичења.

Комисија одређује место одржавања и главног судију такмичења.

Право учешћа на окружном, односно на градском такмичењу Београда има по једна екипа из сваке општине, са територије округа (града), која је одржала општинско такмичење.

Све општине у Србији, осим града Београда, учествују на окружним такмичењима на нивоу округа чијој територији припадају.

Општинску екипу на окружном, односно на градском такмичењу Београда чини 8

(осам) такмичара – по две девојчице и два дечака старосне групе Б и по две девојчице и два дечака старосне групе Ц, који су постигли најбоље појединачне резултате на општинском такмичењу.

Окружна, односно градско такмичење Београда се одржавају у складу са календаром такмичења министарства надлежног за ресор просвете.

Државно такмичење

Члан 16.

АМСС и Друштво организују државно такмичење.

На државном такмичењу учествују најуспешнији такмичари са окружних такмичења и то по једна екипа из сваког округа и две екипе из Београда.

Окружну, односно сваку од екипа Београда на државном такмичењу чине 4 (четири) такмичара – по једна девојчица и дечак старосне групе Б и по једна девојчица и дечак старосне групе Ц, који су постигли најбоље појединачне резултате на окружном, односно градском такмичењу Београда.

При одређивању места одржавања државног такмичења води се рачуна о потребним условима за организацију такмичења укључујући и простор за такмичарске дисциплине, смештај, наизменичне промене места одржавања по окрузима, материјалне и друге могућности непосредног организатора. АМСС и Друштво одређују место одржавања државног такмичења најкасније 30 дана пре одржавања такмичења.

Државно такмичење одржава се у складу са календаром такмичења министарства надлежног за ресор просвете.

Европско такмичење

Члан 17.

Европско такмичење у познавању саобраћаја за ученике основних школа организује ФИА – Међународна аутомобилска федерација, чији је Ауто-мото савез Србије члан. АМСС непосредно организује припреме и учешће екипе на европском такмичењу.

На европском такмичењу учествују по две девојчице и два дечака старосне групе Б који су постигли најбоље резултате на државном такмичењу. Поред ових ученика, за припреме за Европско такмичење у трајању од минимум 5 дана, квалификују се и две резерве (једана девојчица и један дечак први следећи по пласману). У случају да је неко од њих већ учествовао на европском такмичењу, право да се квалификује има први следећи у пласману, одговарајућег пола старосне групе Б. По правилнику ФИА сваки такмичар може само једном учествовати на европском такмичењу.

Европско такмичење одржава се у складу са календаром такмичења међународне аутомобилске федерација - ФИА.

Вође екипе репрезентације АМСС на европском такмичењу одређује Ауто-мото савез Србије у складу са препоруком ФИА.

III Такмичарски део

Члан 18.

Такмичарски део обухвата три дисциплине:

- познавање правила безбедног понашања у саобраћају (теоријски део)
- вожња на полигону спретности (практични део)
- вожња на полигону практичног понашања у саобраћају (практични део)

Теоријски део

Члан 19.

Такмичарска дисциплина познавање правила безбедног понашања у саобраћају, обухвата проверу усвојених знања о прописима саобраћаја на путевима, а нарочито о:

- познавању саобраћајних знакова,
- понашању на раскрсници,
- кретању по путу,
- препознавању опасности и других садржаја битних за безбедно учествовање у саобраћају.

Теоријски део може да садржи и питања из области прве помоћи и заштите животне средине од штетних утицаја саобраћаја на путевима.

Сваки такмичар добија бонус од 100 поена, а за нетачне одговоре добија негативне поене који се одузимају од 100.

Провера теоријског знања такмичара врши се тестирањем на претходно припремљеним тестовима, рачунарски или на неки други, објективан начин, с тим да сваки такмичар има на располагању 45 минута за одговарање на теоријска питања.

АМСС и Друштво припремју тестове и питања за теоријски део такмичења као и њихова решења.

Тестови и питања, односно њихова решења представљају тајну и не смеју се саопштити пре почетка такмичења.

Припремљени тестови, питања и решења достављају се непосредном организатору такмичења који их чува. Тестове и питања непосредни организатор дели такмичарима на почетку теоријског дела.

Након одржаног такмичења јавно се објављују решења тестова и резултати.

Практични део

Члан 20.

Практични део такмичења састоји се из:

- вожње бицикла на полигону спретности и
- полигону практичног понашања у саобраћају

Полигон спретности формира се од елемената који су усклађени са Правилником Европског такмичења. Одабир и распоред елемената на полигону спретности врши непосредни организатор такмичења, без обавезе да претходно о томе обавести вође екипа.

Уколико постоје просторне и техничке могућности, у циљу ефикаснијег и креативнијег такмичења, непосредни организатор може да постави два полигона спретности, са различитим садржајем и распоредом елемената.

Детаљне скице свих елемената и број казnenих поена за грешке у овој такмичарској дисциплини организатори такмичења добијају од АМСС.

На сваком полигону спретности сваки такмичар може да освоји максимално по 100 поена, а за учињене грешке добија негативне поене.

Полигон практичног понашања у саобраћају може да се реализује у јавном саобраћају или на посебно уређеном простору, са импровизованим саобраћајницама и одговарајућом саобраћајном сигнализацијом.

Детаљније препоруке за пројектовање и израду полигона практичног понашања у саобраћају, опис обавезних и потребних радњи и поступака учесника у такмичењу, као и листа, опис и број казnenих поена за начињене грешке, непосредни организатори такмичења добијају од АМСС.

На полигону практичног понашања у саобраћају сваки такмичар може да освоји максимално 100 поена, а за учињене грешке добија негативне поене.

Пласман такмичара и екипа

Члан 21.

На такмичењу се вреднују појединачни резултати такмичара.

Укупан број поена које је такмичар освојио добија се сабирањем поена из теоријског и практичног дела такмичења. На основу тога се утврђује коначни пласман такмичара у оквиру старосних група, односно квалификација за наредне нивое такмичења.

Уколико је због објективних разлога, водећи рачуна о здрављу и сигурности такмичара, немогуће организовати практични део такмичења (или један његов део), теоријски део се сматра довољним за одређивање пласмана за следећи ниво такмичења. Одлуку о неодржавању практичног дела доноси главни судија уз договор са непосредним организатором такмичења.

На такмичењу се констатују и резултати екипа, са циљем додатног вредновања и стимулисања квалитетног рада у овој области у појединим школама, општинама или окрузима. Када се објави ранг листа такмичара по категоријама, уз име и презиме ученика и округ из кога долази треба да стоји и колона са називом школе из које долази и име и презиме ментора (наставника).

Број поена које је освојила екипа добија се сабирањем поена које је сваки члан екипе појединачно освојио у теоријском и практичном делу такмичења.

Приговор на резултате или судијске одлуке

Члан 22.

После завршетка такмичења у свакој од дисциплина, односно извршеног прегледа и оцењивања, збирне судијске листе и прелиминарни резултати стављају се на увид вођама екипа.

Вођа екипе има право приговора у року од 30 минута по објављивању прелиминарних резултата и збирне судијске листе који се објављују на огласној табли.

Главни судија и комисија за спровођење такмичења из Члана 8, разматрају и коначно одлучују о приговору, у року од 60 минута по објави прелиминарних резултата, што се детаљно констатује у извештају са такмичења. Након 60 минута саопштава се коначан резултат на који није могуће уложити даље жалбе. Коначни резултати морају бити истакнути на видном месту (огласна табла) у објекту у ком се такмичење одржало.

Приговор није могуће уложити на одлуке судија на судијском месту.

У складу са Правилником европског такмичења у познавању саобраћаја, одлука Главног судије и комисије за спровођење такмичења је коначна и на њу није могуће уложити даље жалбе.

Поступак у случају једнаких резултата

Члан 23.

Главни судија организоваће додатно такмичење у посебној дисциплини (репасаж) уколико се на неком од прва три места укупног појединачног пласмана налази више такмичара са истим бројем освојених поена да би се решио одабир такмичара за екипу за следећи ниво такмичења.

Додатно такмичење (репасаж) се изводи на следећи начин: вози се бицикл који је обезбедио организатор такмичења тако што се на 10 метара дугој и 0,6 метара широкој стази за бициклисте, која је оивичена стубићима (чуњеви од елемента “осмице” на растојању од 0,3 метра), вози што спорије.

Пре почетка додатног такмичења врши се жребање редоследа наступа такмичара, након чега они наизменично излазе на стазу.

Вожња бицикла стазом без заустављања треба да траје што дуже, а да се притом ногама не додирне тло. Стубићи који се налазе са стране не смеју да се помере или оборе, а такмичар мора да седи на седишту, држи ноге на педалама и обе руке на управљачу.

Време се мери тако што је почетак у моменту проласка стартне линије на почетку стазе, предњом ивицом предњег точка, а крај у моменту проласка циљне линије на крају стазе, предњом ивицом предњег точка. Након завршетка мерења времена, померање или обарање стубића (задњим точком, ногом и сл.) не третира се као грешка.

Сваки такмичар има 3 покушаја од којих се рачуна најбољи резултат.

Победник је онај ко дуже вози, а у случају идентичног резултата, поступак се понавља док се не добије коначни победник.

IV Факултативни део такмичења

Члан 24.

Факултативни део такмичења обухвата:

- изложбе ученика, група ученика, школских саобраћајних секција и школа у литерарним, ликовним, фото, макетарским, моделарским радовима, компјутерским презентацијама и другим формама, чији су садржаји у непосредној вези са саобраћајном културом и безбедношћу учесника у саобраћају,

- активности које доприносе ближе упознавању, зближавању и дружењу учесника,
- разговори и други облици размене искустава у саобраћајно-васпитном и образовном раду са младима, између вођа екипа и других стручњака из саобраћаја (трибина, округли сто, семинар и сл.),

- разни културни и забавни садржаји.

V Прелазне и завршне одредбе

Члан 25.

Сви нивои такмичења могу имати једног или више донатора или спонзора.

Услови донаторства и спонзорства и међусобни односи донатора, спонзора и непосредних организатора такмичења утврђују се уговором или споразумом наведених субјеката.

Члан 26.

Непосредни организатор такмичења сноси трошкове организације такмичења.

Трошкови учешћа такмичара и пратилаца обезбеђују се из наменских средстава локалних самоуправа.

Члан 27.

Тумачење одредби овог Правилника за време трајања такмичења даје главни судија државног такмичења.

За сва додатна тумачења и детаље у вези са применом Правилника надлежан је АМСС и Друштво.

АМСС и Друштво задржава право на измене и допуне овог Правилника. Предметне измене и допуне могу да се примењују у текућој школској години само уколико се објаве најкасније до 01. марта на сајту АМСС (www.amss.org.rs) уз сагласност министарства надлежног за ресор просвете.

Члан 28.

Овај Правилник ступа на снагу по одобрењу министарства надлежног за ресор просвете.

Београд, 23. септембар 2023. године

Ауто-мото савез Србије
Друштво наставника техничког
образовања Србије